

Tri desiatky rokov u štyridsiatnika znamenajú prevažnú väčšinu života so všetkým, čo priniesol. Aj tzv. Husákové deti (t. j. deti narodené v čase „vlády“ prezidenta ČSSR Gustáva Husáka) už majú svoje spomienky. No koľko si z toho obdobia skutočne môžu pamätať?

30

Nepochádzam z Prievidze, lebo som sa v tomto meste nenarodil, no za Prievidžana sa považujem. Aj preto, že som tu prežil väčšinu môjho doterajšieho života. Ten sa začal odvíjať presne 28. novembra 1986. Bol piatok a naším novým domovom sa stala slobodáreň Bane Cigel' na sídlisku Píly. Adresa znela: Ulica obrancov mieru 329/19. Na ten deň si už detailne nepamätám, bola neskorá jeseň. Izba, kuchyňa, chodba, podobne malá kúpeľňa s WC, vstupné dvere, akých bolo na vyvýšenom podpivničnom prízemí 16. Tie rožné boli naše. Na ne s obľubou takmer pravidelne zaklopal alebo zabúchal niekto, kto väčšinou v potúženom stave okolo nich prechádzal na druhé podlažie baníckej slobodárne. Zvykli sme si, že pýtať sa „Kto je?“ nemalo zmysel, keďže za dverami bez „kukátka“ aj tak už nestál nikto, kto by stál o to, aby sme ho odhalili. Rožný studený byt so žeravými liatinovými radiátormi pod netesniacimi oknami, tak sa strana a vláda postarala o rodinu prichádzajúcu z dediny tesne za hranicou prievidzského okresu do jeho centra, „za lepším“...

Zvyknúť si, že za dverami činžiaku nie je dvor a záhrada, ktorá je iba naša, lež spoločná chodba, to chvíľu trvalo. Aj preto (a kvôli bezpečnosti) vstupné dvere do bytu ozdobila „guľa“ a deväťročný chlapec dostal kľúč na krk. Na plochej dlhej červenej šnúrke, schovaný za tričkom alebo pod košeľou. V pondelok 1. decembra 1986 sme s bratom mali prázdniny, to bola vymoženosť pre tých, čo sa sťahovali z jedného kraja do iného (my zo Západoslovenského do Stredoslovenského). Aj keď vzdialenosť od starého do nového bytu bola iba 30 km, mimoriadne voľno nás potešilo. No v utorok ráno školský zvonec na základnej škole cez cestu, oproti slobodárni, patrilo už aj nám.

Na dverách nápis 3.A. Nový žiak v triede je vždy udalosťou. Kolektív, ktorý sa nemenil od prvého ročníka, prišelca prijal, učiteľka nie. Inak ako

priezviskom mu počas dvoch rokov, čo ich učila, nepovedala. Robiť také rozdiely medzi deťmi by človek od pedagóga nečakal. „Česť práci, žiaci!“ „Česť práci, súdružka učiteľka!“

Rozdiel medzi dedinskou a mestskou školou, hlavne v programe po vyučovaní, bol značný. Na dedine sme v pondelok o 16.00 h takmer všetci mali hodinu náboženstva (s výnimkou spolužiačky, ktorej mama bola učiteľkou, a ak nechcela mať v práci problémy, musela plačúcu dcéru oddeliť od kolektívu a odvieť domov). V ďalšie dni náplňou času v družine mládeže boli pohybové aktivity na ihrisku (počas zimy na priestrannej chodbe školy) a písanie domácich úloh. V meste nás každý utorok poobede čakala pionierska schôdzka. Ihneď po príchode do školy ma triedna učiteľka menovala za vedúceho jednej skupiny spolužiakov, prvého radu od okna, kde som sedel. Zakrátko na to bolo celoškolské stretnutie takýchto „vedúcich“ našej spoločnej Pionierskej skupiny Valentíny Tereškovovej pri ZŠ na Ul. obrancov mieru. Mal som počúvať a robiť si poznámky. Na dedine sme to pionierske hnutie až tak neprežívali, preto mi chýbali úplné základy. O čom sa rozprávalo v školskej klubovni nad jedálňou, som nepochopil. Bolo iba pochopiteľné, že som to nevedel na druhý deň na triednej schôdzke zreprodukovať. Degradovali ma.

Zima v sezóne 1986/1987 bola jednou z tých poriadnych. Sedel som v štvrtej lavici v krajnom rade od okna a práve tam často zabiehalí moje oči. Lahké oranžové závesy lemovali živý obraz v obluku, ktorému dominovali husté snehové vločky. Aj cez zatvorené okno som zreteľne počul červený Zetor z TEZAS-u, snažiaci sa zo snehového zovretia vyslobodiť Ulicu obrancov mieru. Prechádzal len stredom cesty, lebo tú po oboch stranách lemovali pásy odstavených áut učiteľov školy alebo zamestnancov oproti stojaceho Domu kultúry ROH. Tí po skončení práce sa k svojim autám dostali iba tak, že snehový mantinel dvermi, rukami či nohami vyhrnuli späť na cestu.

Cez veľkú prestávku sme my i žiaci ostatných tried vybehli na chodbu a čo najrýchlejšie mierili k bufetu. Tam sa už vytvoril dlhý rad, usporiadaný hierarchicky – starší sa predbiehali pred mladších. Za tri koruny, čo mi mama ráno nechala na stole, som si väčšinou vždy kúpil Dolinku a dva rožky. To bol kúskami ovocia, väčšinou jahôd, ochutený ružový jogurtový nápoj v štvorcovom tvarovanom kelímku. Jeho chuť mám v ústach dodnes. Nič podobné a tak dobré som od tých čias v obchodoch už nenašiel. . .

Tak prichádzali a odchádzali dni a roky. A veruže už ich bolo, tých mojich prievidzských, 30.

Erik Klišan (1977)